

การสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษาของ
ชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี*

THE CREATION OF COOPERATION POWER THROUGH THE CREATION
OF THE SONG OF ROI PHANSA IN HUAI KRACHAO SUB-DISTRICT,
KANCHANABURI PROVINCE

พระสุราช สอนจิตโต

Phra Surat Sunyajitto

พระมหาประกาศิต สิริเมธ

Phra Maha Prakasit Sirimetho

โยตะ ชัยวรมันกุล

Yota Chaiworamankul

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: surach.7431@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติและความเป็นมาในเพลงร้อยพรรษา 2) พัฒนากิจกรรมสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษา และ 3) เสนอแนวทางการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยคัดเลือกแบบเจาะจง 15 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ 10 รูป/คน ทำการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนาความผลการวิจัยพบว่า 1) เพลงร้อยพรรษา มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนานในพื้นที่ มีจุดกำเนิดที่บ้านทวน (อำเภอพนมทวน) เนื้อหาของบทเพลงเป็นการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ทำบุญร่วมกันทำบุญในเทศกาลออกพรรษา นิยมทำกันในช่วงก่อนออกพรรษา 7 วัน ปัจจุบันคงมีอยู่ในบางอำเภอเท่านั้น 2) การสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษา พบว่า

* Received 4 May 2024; Revised 3 July 2024; Accepted 4 August 2024

คณะพ่อเพลง แม่เพลง ที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงวัยในชุมชน ได้ร่วมกับวัดพงษ์ไพบูลย์และวัฒนธรรมตำบลห้วยกระเจา จัดกิจกรรมฝึกร้อยพรรษาแก่เยาวชนแกนนำ จนสามารถร่วมออกกร้อยพรรษาได้ปัจจัยมาถวายวัด จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านทัพพระยา มีการเสนอให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น 3) แนวทางการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษา มีการสร้างเครือข่ายในชุมชน โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม มีกิจกรรมการจัดเทศกาลท่องเที่ยวงานประเพณีออกพรรษาของตำบลโดยร่วมกันจัดเวียนไปตามวัด และหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบล มีสาธิตร้อยพรรษาจากครูเพลง ประกวดร้อยพรรษาระดับเยาวชน

คำสำคัญ: พลังความร่วมมือ, สร้างสรรค์, เพลงร้อยพรรษา

Abstract

This research aims to: 1) Study the history and history of the Roi Phansa song. 2) Develop activities to create cooperation through the creation of the Roi Phansa song. 3) Propose guidelines for creating cooperation through the creation of the Roi Phansa song. It is qualitative research. By conducting in-depth interviews with key informants by purposively selecting 15 images/person and focus group discussions of 10 images/ person, analyzing the content and presenting descriptive information. The research results show that: 1) Roi Phansa song There has been a long tradition in the area. Has an origin at Ban Thuan (Phanom Thuan District) the content of the song is a public relations invitation to make merit. Join together to make merit during the end of Buddhist Lent festival. It is popularly done during the 7 days before the end of Buddhist Lent. Currently, it still exists in some districts only. 2) Creating cooperation power through the creation of Roi Phansa songs. It was found that the group of Father Pleng and Mae Pleng are mostly elderly people in the community. Collaborated with Phongpaiboon Temple and Huai Krachao Subdistrict Culture Organize Buddhist Lent training activities for youth leaders. Until being able to participate in the Buddhist Lent and receive food to offer to the temple Organize activities to transfer knowledge to Ban School students. Thappraaya is offered as a local curriculum. 3) Guidelines for building cooperation through the creation of Roi Phansa songs Networks are created in the community. By allowing all sectors to participate. There is an activity to organize a traditional Buddhist Lent travel

festival of the sub-district, by organizing a round trip to various temples and villages in the sub-district. There is a demonstration of the end of Buddhist Lent festival from a song teacher youth food contest.

Keywords: cooperation power, create, delicious songs

บทนำ

วัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นวัฒนธรรมที่เล่าเรื่องราววิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ในแต่ละท้องถิ่นสืบทอดกันมา เพลงพื้นบ้านเป็นงานสร้างสรรค์ที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มชนจึงเป็นเสมือนสิ่งที่บันทึกประสบการณ์ของบรรพบุรุษที่ส่งทอดต่อมาให้แก่ลูกหลาน เพลงพื้นบ้านจึงทำหน้าที่บันทึกความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชนในท้องถิ่นมิให้สูญหาย ขณะเดียวกันก็มีคุณค่าในการเสริมสร้าง ปัญญาให้แก่ชุมชนด้วยการให้การศึกษาแก่คนในสังคมทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมการให้การศึกษาโดยตรง หมายถึงการให้ความรู้และการสั่งสอนอย่างตรงไปตรงมาทั้ง ความรู้ทางโลกและความรู้ทางธรรม เช่น ธรรมชาติ ความเป็นมาของโลกและมนุษย์ การดำเนินชีวิตบทบาท หน้าที่ ในสังคม วัฒนธรรมประเพณี วรรณกรรมกวีภาพพื้นบ้าน คติธรรม เป็นต้น (นาฏอนงค์ พวงสมบัติ, 2561) เช่น ประเพณีร้อยพรรษานิยมจัดกันในวันก่อนออกพรรษา 7 วัน เป็นต้น การสร้างพลังความสามัคคีของชุมชนมีความสำคัญในการสร้างสรรค์เพลงพื้นบ้าน เพราะเป็นคุณธรรมสำคัญของการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมไม่ว่าจะเป็นหน่วยสังคมขนาดเล็ก หรือระดับชุมชน ความสามัคคีจะช่วยเกื้อหนุนให้กิจการงานที่ทำร่วมกันประสบความสำเร็จตามความประสงค์ ทุกคนเกิดความพึงพอใจบรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้เกิดความเจริญก้าวหน้า แม้ว่าความสามัคคีจะเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ทุกคนต่างยอมรับ แต่ความสามัคคีที่แท้จริงที่จะมีพลังสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม และคุณูปการแก่สังคมการอยู่ร่วมกันของมนุษย์นั้นต้องเป็นความสามัคคีบนฐานความดี ความงาม และความจริง ยึดผลประโยชน์ของสังคมและส่วนรวมเป็นสรณะ ประสานการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีเอกภาพ มีจิตใจทู่เทเสียสละร่วมทุกข์ ร่วมสุข ช่วยเหลือเกื้อกูลยึดมั่นในระบบคุณธรรม และทำอย่างเต็มกำลังเต็มศักยภาพพลังทวีคูณของความสามัคคีเช่นนี้จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างมีพลังมากขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2565)

ปัจจุบัน “เพลงร้อยพรรษา” ที่ร้องกันอยู่ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในประเพณีร้อยพรรษานในชุมชนตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี กำลังลดหายไปและอาจสูญหายในอนาคต เนื่องจากผู้ร้องเพลงร้อยพรรษาส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ บทเพลงที่ร้องก็มีลีลาซ้ำซ้ำทำให้คนรุ่นหนุ่มสาวไม่สนใจที่จะสืบทอด ทั้งไม่ทราบจุดประสงค์และความสำคัญของการร้อย

พรรษา อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่อีกแห่งหนึ่งที่ยังคงมีพ่อเพลงแม่เพลงที่สามารถร้องเพลงร่ายพรรษาอยู่ จึงประสงค์ที่จะเก็บรวบรวมเนื้อเพลง และทำนองเพลงที่ใช้ร้องตลอดจนบริบทที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการร่ายพรรษาของชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของเพลงพื้นบ้านและทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ชาวบ้านห้วยกระเจาสนใจในการสืบทอดประเพณีร่ายพรรษา

การสร้างพลังความสามัคคีและการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อร่วมกันผลักดันให้เกิดกิจกรรมที่ปลูกให้ชาวบ้านเกิดความสนใจที่จะอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีนี้ไว้ ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดความหวงแหนประเพณีร่ายพรรษา และหาแนวทางที่จะจัดกิจกรรมให้ชาวบ้านเกิดความสนใจที่จะอนุรักษ์ สืบทอดประเพณีนี้ไว้ รวมถึงการค้นหาแนวทางการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร่ายพรรษาจากประเพณีของชุมชนให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ที่ดึงดูดของชุมชน สร้างสรรค์ให้เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนา “จากโลคอล สู่เลอค่า” ทั้งในด้านอัตลักษณ์วิถีชุมชน การดำรงพระพุทธศาสนา การสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน การสร้างเศรษฐกิจในชุมชนตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมาในเพลงร่ายพรรษาของชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร่ายพรรษาของชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร่ายพรรษาของชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการร่วมกิจกรรมกับชุมชน ทำการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านทัพพระยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2566 กิจกรรมกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการร่วมกิจกรรมกับชุมชน ทำการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-

depth Interview) และการประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) โดยกำหนดใช้รูปแบบการวิจัยที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) คือ ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ เอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การสร้างพลังความร่วมมือ และสร้างสรรค์เพลงร่ายพระราชของชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงลึกมุ่งเน้นการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ พระสงฆ์ 3 รูป ผู้นำชุมชน 7 คน ปราชญ์ชาวบ้าน 2 คน ครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยพระยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2566 3 คน รวม 15 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) การปฏิบัติการในพื้นที่

3.1 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มีการประชุมกลุ่มย่อย 1 ครั้ง สถานที่วัดสวนมะม่วง ผู้ร่วมประชุม ประกอบไปด้วย พระสงฆ์ 1 รูป ผู้นำชุมชน 1 คน ปราชญ์ชาวบ้าน 1 คน ครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยพระยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2566 7 คน รวม 10 รูป/คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การปฏิบัติการในพื้นที่เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาประวัติและความเป็นมาในเพลงร่ายพระราชของชุมชนตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีข้อค้นพบ ดังนี้

เพลงร่ายพระราชยุคเริ่มต้น (ตั้งแต่ พ.ศ. 2400–พ.ศ. 2450) เพลงร่ายพระราชยุคแรก มีมาตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2400 ส่วนมากจะร้องกันภายในหมู่บ้านและในตำบลของตนเอง เริ่มต้นมาจากอุบาสก อุบาสิกาที่เข้ามาทำบุญในช่วงเข้าพรรษามีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา อยากจะช่วยวัดหาปัจจัยมาสร้างถาวรวัตถุภายในวัด และเพื่อหาเสถียรในโรงครัววัด เช่น ข้าวสาร หัวหอม กระเทียม กะปิ น้ำปลา เป็นต้น นำมาสำรองในโรงครัวของ

วัด ไว้สำหรับใช้ในงานบุญต่าง ๆ จึงใช้เพลงร้อยพรรษาเป็นสื่อในการบอกบุญ ปัจจัยที่ได้ก็จะนำไปถวายวัดของตนต่อไป เพลงร้อยพรรษาของตำบลห้วยกระเจา มีการเริ่มต้นมาประมาณ 150–200 ปี มีการสืบทอดมาจากรุ่นปู่ย่า การร้องเพลงร้อยพรรษา เพื่อเป็นการบอกบุญ และนำปัจจัยเข้าวัด พ่อเพลง แม่เพลง ที่ร้องเพลงร้อยพรรษาของวัดนั้น ออกไปบอกบุญตามหมู่บ้านด้วยความศรัทธา ปัจจัยที่ได้ทุกบาททุกสตางค์ นำไปถวายเข้าวัดทั้งหมด สมัยก่อนหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจากวัด การที่จะออกไปทำบุญแต่ละครั้งนั้นก็ลำบาก จึงมีแนวคิดริเริ่มว่าให้คนที่อยู่หมู่บ้านห่างไกลได้มีโอกาส ในสมัยก่อนเพลงร้อยพรรษายุคแรกนั้น วัดในตำบลห้วยกระเจานั้นในสมัยก่อนมีวัดห้วยกระเจาอยู่วัดเดียว ตั้งวัดเมื่อประมาณ พ.ศ. 2400 โดยมีพระอธิการเจียน เป็นเจ้าอาวาสรูปแรก การที่จะเดินทางไปทำบุญที่วัดนั้นยากลำบากมาก ยิ่งในเวลาหน้าฝนเส้นทางถูกน้ำพัดขาดไม่สะดวกในการมาทำบุญ จึงเป็นที่มาของเพลงร้อยพรรษา หัวหน้าหมู่บ้านจะหาพ่อเพลงแม่เพลงเป็นตัวแทนของวัดออกไปบอกบุญตามบ้านเรือนในชุมชน เวลาที่จะร้องก็ต้องออกเดินทางกันช่วงเย็นไปจนถึงมืด เพราะถ้าไปในเวลากลางวันจะไม่เจอใคร เพราะต่างก็ออกไปทำไร่นา พอบอกบุญทั่วทั้งหมู่บ้านแล้วก็นำไปถวายวัด

เพลงร้อยพรรษาในยุคการถ่ายทอดต่อ (ตั้งแต่ พ.ศ. 2450-พ.ศ. 2550) การร้องเพลงร้อยพรรษา ประมาณปี พ.ศ. 2450 นอกจากจะร้องกันในหมู่บ้านของตนแล้ว ก็จะไปร้องตามตำบลหรืออำเภออื่นด้วย เป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนกัน ดังเช่น ชาวบ้านจากตำบลห้วยกระเจา ไปร้องที่ตำบลวังไผ่ ตำบลดอนแสลบ ตำบลสระลงเรือ และชาวบ้านในตำบลเหล่านี้ก็จะมาร้องเพลงร้อยพรรษาในตำบลห้วยกระเจา เป็นการแลกเปลี่ยนกัน บางครั้งก็จะออกไปร้องต่างอำเภออื่นด้วย เช่น ไปร้องอำเภอบ่อพลอย อำเภอพนมทวน อำเภอท่าม่วง เป็นต้น สำหรับเวลาที่ใช้ในการร้องเพลงร้อยพรรษาแต่เดิมมักร้องในเวลากลางคืน เพราะเวลากลางวันชาวบ้านต่างพากันไปทำไร่นากันหมดหากไปร้องก็ไม่พบใคร ในปัจจุบันร้องเพลงร้อยพรรษาได้เปลี่ยนมาร้องในเวลากลางวัน หรือไปร้องตามสถานที่หน่วยงานราชการต่าง ๆ เสื้อที่นิยมใช้ในการแต่งตัวในขณะที่ไปร้องเพลงร้อยพรรษานั้น โดยมากจะแต่งตัวอย่างธรรมดา มักใช้เสื้อผ้าเก่า ๆ สวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว เพื่อกันยูงและแมลงกลางคืน

เพลงร้อยพรรษาในยุคการปรับปรุงให้ทันสมัย (ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 ถึงปัจจุบัน) เนื่องจากสภาพสังคม เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปมาก เพื่อให้ชาวบ้านถิ่นอื่นสามารถที่จะร่วมบุญกับคณะเพลงร้อยพรรษาดำบลห้วยกระเจาได้ จึงได้มีการปรับประยุกต์วันและเวลาในการร้องเพลงร้อยพรรษา ดังต่อไปนี้

- 1) การปรับขั้นตอนการร้องโดยเปลี่ยนแปลงระยะเวลาที่ไป ซึ่งปัจจุบันนี้บางครั้ง ไม่ได้บอกบุญในเวลา ช่วงเย็น หรือตอนค่ำเหมือนปกติ เพราะเวลาสั้นเกินไป บอกบุญไม่ทั่วถึง จึงมีการปรับขั้นตอนการออกไปร้อยพรรษา ดังนี้

1.1) ปรับเพิ่มวันในการร้องเพลงร่ายพระราชมากขึ้นโดยเริ่มทำตั้งแต่ก่อนออกพรรษา 15 วัน คือ วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เพื่อที่จะบอกบุญได้มากขึ้น ในสมัยก่อน สมัยรุ่นปู่ย่า ตายาย มีการริเริ่มสร้างวัดในเขตชนบท อุบาสก อุบาสิกาที่เข้ามาถือศีลในวัดอยากจะช่วยวัดหาปัจจัย จึงหาวิธีในการบอกบุญ โดยการร้องเพลงหาเงิน เรียกว่า เป็นการบอกบุญ ซึ่งเรียกว่าเพลงร่ายพระราชมานี้ ในปัจจุบันนิยมใช้เพลงนี้ก่อนออกพรรษา 15 วัน

1.2) ปรับเวลาร้องเพลงร่ายพระราชมานี้เดิมจะร้องกันช่วงเวลาค่ำ มาเป็นร้องกันตั้งแต่เวลาเช้าเป็นต้นไปจนถึงค่ำ เพราะเป็นเวลาที่สะดวกต่อการเดินทาง ในเดินทางก็ใช้ยานพาหนะนั่งกันไปเพราะว่าต้องไปบอกบุญยังอำเภออื่นด้วย แต่จะไปเฉพาะอำเภอที่คุ้นเคย หรือมีคนมาบอกให้ไปร้องให้ฟัง เป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีของชาวบ้าน

2) ปรับปรุงเนื้อหา คำร้อง ให้สุภาพขึ้นใช้ถ้อยคำให้ทันสมัย ฟังและเข้าใจง่าย โดยเฉพาะพ่อเพลงแม่เพลงอาวสุ ได้พัฒนาเนื้อหาที่เป็นสื่อในการบอกบุญ แฝงด้วยคติธรรมเชิญชวนให้มาร่วมทำบุญ บ้างก็แต่งกลอนต้นสดเกี่ยวกับสภาพสังคมปัจจุบัน เหตุการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน เนื้อเพลงที่แต่งใหม่แต่ยังคงเนื้อหาเดิมไว้

2. การพัฒนากิจกรรมสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร่ายพระราชมานของชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีข้อค้นพบ ดังนี้

กิจกรรมการให้ความรู้ ในเรื่องการร่ายพระราชมานแก่นักเรียนโรงเรียนบ้านทัพพระยา วันทำกิจกรรม วันที่ 22 กันยายน 2566 ซึ่งเป็นวันพระขึ้น 8 ค่ำ เดือน 10 ในช่วงเช้าพระราชมาน คณะวิทยากรซึ่งเป็นพ่อเพลงแม่เพลงร่ายพระราชมาน ได้มาทำบุญรักษาศีลที่วัดพงษ์ไพบูลย์และได้ทำกิจกรรมสมาทานศีล สวดมนต์ ไหว้พระเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำยานพาหนะออกไปรับคณะวิทยากรประมาณ 6-7 ท่าน ไปให้ความรู้กับคณะเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านทัพพระยา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยกระเจา เมื่อเดินทางไปถึงโรงเรียนคุณครูได้นำนักเรียนมานั่งรอที่สถานที่ทำกิจกรรมไว้แล้ว

เริ่มทำกิจกรรม เวลาประมาณ 13.00 น. ผู้วิจัยได้แนะนำตัวกับนักเรียนกล่าวความเป็นมาของกิจกรรมที่จัดทำขึ้น และให้คณะวิทยากรได้แนะนำตัวทักทายกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ คณะวิทยากรมีการสอนให้กลุ่มเยาวชนได้หัดเขียนเนื้อเพลงร่ายพระราชมานหนึ่งบทกลอน และมีการหัดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้หัดร้อง ในการร้องก็จะให้ร้องเดี่ยว แยกกันทีละคนไป ในตอนแรกผู้เข้าร่วมกิจกรรมก็ยังร้องไม่ได้ ทางคณะวิทยากรได้มีการร้องให้ฟังและให้หัดร้องตาม และร้องรวมกันเป็นคณะ ในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ทำให้ทำให้กลุ่มผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจ และยังสามารถร้องเพลงร่ายพระราชมานได้เป็นอย่างดี การทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจได้ง่าย คือ การร้องให้ฟัง แล้วให้ร้องพร้อมกับวิทยากรที่มาให้ความรู้ จึงทำให้เข้าใจทำนองและการออกเสียงร้องได้มากขึ้น

กิจกรรมฝึก ร้อยพระราชา ณ วัดพงษ์ไพบูลย์ กิจกรรมฝึกเยาวยชนรุ่นใหม่ หรือผู้ที่สนใจในการฝึก ร้องเพลง ร้อยพระราชา ทางเจ้าอาวาสวัดพงษ์ไพบูลย์ พระสมุห์ทนาย อมโร ได้ใช้เวลาในวันพระ ซึ่งทางคณะพ่อเพลงแม่เพลง ร้อยพระราชา มาทำบุญ ถวายสังฆทานที่วัด เป็นวันทำกิจกรรมฝึกสอนเยาวยชนได้เรียนรู้ในบทเพลง ร้อยพระราชา โดยมอบหมายให้คณะพ่อเพลง แม่เพลง เป็นผู้ฝึกสอน มีรายชื่อ ดังต่อไปนี้

1) นายไข่ สุขรูป อายุ 75 ปี 2) นางโอน สืบกลัด อายุ 82 ปี 3) นางอัมพร สุขรูป อายุ 73 ปี 4) นางบุญยัง สุขรูป อายุ 63 ปี 5) นางจะ สืบกลัด อายุ 80 ปี 6) นางล้อม จงศุภวิศาลกิจ อายุ 75 ปี และ 7) นางซ่อง สืบกลัด อายุ 79 ปี

สถานที่ในการทำกิจกรรม ทางวัดจะจัดเตรียมไว้ที่ศาลาการเปรียญของวัด เพราะเป็นสถานที่กว้างขวางสะดวกในการทำกิจกรรม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกสบายไม่อึดอัด เพราะทางวัดมีพัดลม ทำให้ในระหว่างทำกิจกรรมเยาวยชนสบายใจ ให้รู้สึกเหมือนว่าสอนลูกหลานทำให้ในการทำกิจกรรมมีความเข้าใจได้เร็วขึ้น เวลาที่ทำกิจกรรมจะเริ่มประมาณ 13.00 น. เป็นต้นไป เพราะว่า เป็นเวลาที่ว่างจากกิจกรรมวันพระ กิจกรรมก็จะประกอบไปด้วยการจดจำเนื้อเพลงให้ได้เสียก่อน เพราะว่าบทเพลง ร้อยพระราชา เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ คือ การถ่ายทอดจากปากเปล่าจากรุ่นสู่รุ่น เมื่อจดจำเนื้อเพลงได้แล้ว ก็เริ่มมีการหัดร้อง เสน่ห์ของบทเพลง ร้อยพระราชา นี้อยู่ที่ลูกเอื้อนเสียง และการร้องไปตามจังหวะ กลุ่มเยาวยชน จะได้รับการดูแลของคณะครูเพลงอย่างใกล้ชิด กิจกรรมการสอนจากครูเพลง ก็จะสอนไปถึงเวลา 15.00 น. คณะครูเพลงที่มาถือศีล ก็จะได้กิจกรรมในวันพระ สวตมนต์ ไหว้พระ ต่อไป

กิจกรรมการออกร้อยพระราชาในชุมชน กิจกรรมออกร้อยพระราชาตามสถานที่ในชุมชน ทางวัดพงษ์ไพบูลย์ จะออกเริ่มทำกิจกรรมตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 เรื่อยไปจนถึง วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เวลาออกทำกิจกรรมประมาณ 08.30 น. เรื่อยไปตลอดวันจนถึงช่วงเย็น คณะพ่อเพลงแม่ เพลง ร้อยพระราชา และตัวแทนเยาวยชน ก็จะออกไปร้องบอกบุญ ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชนตำบลห้วยกระเจา เช่น สถานที่ราชการ ได้แก่ ที่ว่าการอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล ห้างร้าน ตลาดนัดชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเป้าหมายของการทำกิจกรรม ก็เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนให้เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนสร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ให้มีความเจริญมีความมั่นคงต่อไปจนถึงรุ่นลูกหลาน ทั้งยังเป็นการสืบสานประเพณีของชุมชนไม่ให้สูญหาย ยังมีการรักษาสืบต่อจากครูเพลงรุ่นนี้ไปจนถึงรุ่นต่อไป

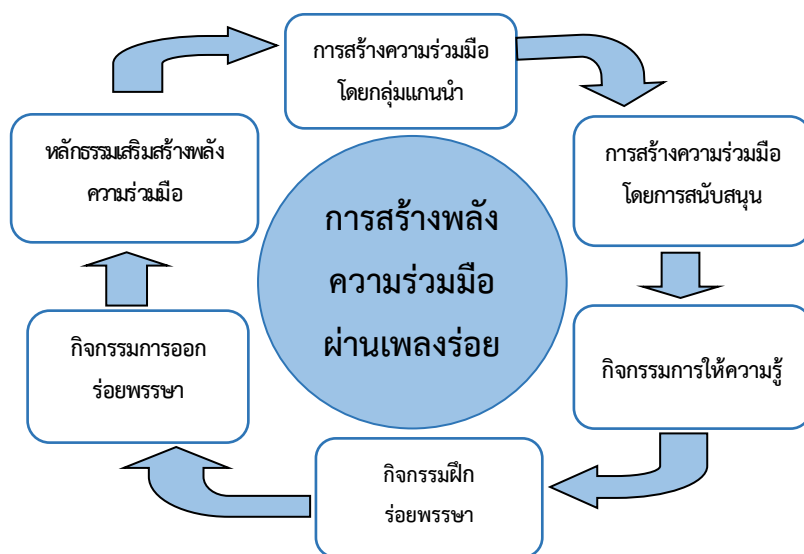
กิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการทำกิจกรรมไม่ได้เน้นถึงแค่ปัจจัยแต่เพียงอย่างเดียวแต่สิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นกะปิ น้ำปลา หัวหอม หัวกระเทียม ผัก ผลไม้ ที่มีในชุมชน กิจกรรมนี้ต้องให้ผู้ร่วมกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งในบุญครั้งนี้ ไม่เห็นว่าเป็นของเล็กน้อย

ทุกอย่างเกิดจากความศรัทธาอยากมีส่วนร่วมจริง ๆ จนทำให้เกิดเป็นพลังบวกในการขับเคลื่อนที่ยั่งยืนภายในชุมชน

3. แนวทางการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษาของชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีข้อค้นพบดังนี้

แนวทางการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษาของชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการสร้างพลังในชุมชนของชาวบ้านในตำบลห้วยกระเจา มีการเตรียมการที่ดีในแต่ละขั้นตอนจะมีส่วนให้เกิดพลังขับเคลื่อน ประกอบไปด้วย 1) เครือข่ายจากภาคคณะสงฆ์ 2) เครือข่ายจากกลุ่มผู้นำชุมชน 3) เครือข่ายจากกลุ่มชาวบ้าน 4) เครือข่ายจากสถานศึกษา 5) เครือข่ายจากปราชญ์ชาวบ้าน 6) เครือข่ายจากกลุ่มเยาวชน และ 7) เครือข่ายจากกลุ่มผู้ประกอบการ โดยผ่านการสร้างสรรค์ตามแนวทางของชุมชน มีการเครือข่ายจากผู้นำชุมชนได้จัดให้มีสาธิตร้อยพรรษาจากครูเพลง ประภวร้องเพลงร้อยพรรษาระดับเยาวชน ประภวชุดแต่งกาย ร้านอาหาร ตามท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการสร้างเครือข่ายของชุมชน โดยมีเครือข่ายจากภาคคณะสงฆ์เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีทุกภาคส่วนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามนี้ให้ได้มีการพัฒนาต่อไป

แผนภูมิที่ 1 แสดงการสร้างพลังความร่วมมือ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาประวัติและความเป็นมาในเพลงร้อยพรรษาของชุมชนตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีข้อค้นพบ ดังนี้

สำหรับการศึกษาประวัติและความเป็นมาในเพลงร้อยพรรษาของชุมชนตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรีนั้น ประวัติความเป็นมาของเพลงร้อยพรรษาได้มีการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ด้วยการจดจำต่อ ๆ กันมา เพลงร้อยพรรษายังส่วนในการสร้างสรรค์สังคม ช่วยบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองไปจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน สอดคล้องกับกัญญรัตน์ เวชศาสตร์ (2526) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “เพลงร้อยพรรษา: บทเพลงแห่งศรัทธา” ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าเพลงร้อยพรรษาย่อมเป็นประโยชน์ ทางศาสนาและสังคม กล่าวคือ ข้าวของเงินทองที่รวบรวมได้นั้น นอกจากมีส่วนช่วยบำรุงวัดบำรุงศาสนาในทางหนึ่งทางใดแล้ว ยังมีผลต่อสังคมหรือชุมชนนั้นอีก ดังเช่น การรวบรวมเงินทำบุญที่ได้มาซื้อเสื่อหรือม่านถวายวัดชาวบ้านก็ได้ใช้ประโยชน์ด้วย นั่นคือ เสื่อหรือม่านที่ชาวบ้านถวายวัด ทางวัดก็นำมาใช้ในโอกาสที่ชาวบ้านมาร่วมทำบุญต่าง ๆ เป็นต้น อนึ่ง วัดและโรงเรียนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดมาแต่โบราณ ทั้งนี้เพราะวัดในสมัยก่อนเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนด้วย ในปัจจุบันแม้จะปรากฏว่า วัดและโรงเรียนได้แยกจากกันแล้วแต่ก็มีโรงเรียนหลายโรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณวัด นอกจากนี้วัดและโรงเรียนต่างก็เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อหมู่บ้าน ดังนั้นการร้องเพลงร้อยพรรษาในสมัยปัจจุบัน นอกจากได้เงินไปถวายวัดแล้ว บางครั้งคณะผู้ร้องเพลงร้อยพรรษาก็นำเอาสิ่งของเงินทองที่ได้มาไปมอบหรือนำเงินไปซื้ออุปกรณ์หรือสิ่งของที่โรงเรียนในหมู่บ้านของตนขาดแคลนด้วย ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นการทำบุญ และทำให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนหรือสังคมของตน การร้องเพลงร้อยพรรษาจะใช้วิธีปร้องเพลงบอกกล่าวด้วยวาจาหรือที่เรียกว่าเป็นวิธีการแบบมุขปาฐะ นอกจากนี้ยังพบว่า เพลงร้อยพรรษา: บทเพลงแห่งศรัทธา มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญโญ ภูเทศ (2556) ที่กล่าวถึงมนุษยชาติทุกชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นชนชาติไหนก็ตามที่มีอารยธรรมเจริญขึ้นแล้วย่อมต้องการศิลปะและความบันเทิงใจที่นอกเหนือไปจากความสุขและความสะดวกทางด้านกาย จึงจะเรียกได้ว่ามีชีวิตที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง มนุษย์จึงคิดสร้างสรรค์วัฒนธรรมในรูปของศิลปะ และความบันเทิงใจแขนงต่าง ๆ ขึ้นอีกมากมาย บทเพลงนับเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนอารมณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้ทราบ เพลงหรือดนตรีจึงเป็นภาษาสากลอันยิ่งใหญ่ที่ปรากฏในสังคมมนุษยชาติ และเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับชีวิต สังคมไทยเป็นสังคมที่รักความสนุกสนานมาตั้งแต่โบราณเนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบทย่อมมีความต้องการที่จะแสวงหาความบันเทิง

2. การพัฒนากิจกรรมสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษาของชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี อภิปรายผลได้ ดังนี้

สำหรับการพัฒนากิจกรรมในการสร้างพลังความร่วมมือ จากการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษา มีความสอดคล้องกับบริบทชุมชนที่เข้มแข็ง ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการสืบสานในประเพณี และมีการพัฒนาปรับปรุงได้ดีขึ้นกว่าเดิม เพราะมีเข้าใจถึงความสำคัญและจุดประสงค์ที่แท้จริง สอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระครูวินัยธร ณรงค์ เขียวทอง (2552) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะการละเล่นเพลงพื้นบ้านของจังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ปัจจุบันนี้ชาวบ้านในจังหวัดนครสวรรค์ยังสืบทอดการร้องเพลงพื้นบ้านไว้หลายประเภท เช่น เพลงพิชฐาน เพลงชะเง้อโลม เพลงฮินเลเล และมักจะร้องในโอกาสงานมงคลหรือเทศกาลทางศาสนา แต่มีแนวโน้มที่การละเล่นเพลงพื้นบ้านจะลดน้อยลงไป เพราะมีปัญหาและอุปสรรค 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพ่อเพลงแม่เพลง ด้านผู้สนับสนุนและด้านเยาวชน ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะการละเล่นเพลงพื้นบ้านของจังหวัดนครสวรรค์ไว้หลายประการ เช่น “ศิลปินเพลงพื้นบ้านที่มีความรู้ความสามารถสูง ควรหาวิธีบันทึกความรู้เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน เพื่อเก็บองค์ความรู้ไว้ให้กับผู้ที่สนใจได้ศึกษา เนื่องจากความรู้เพลงพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะตัวและอยู่คู่กับตัวบุคคล ถ้าบุคคลนั้นสูญไป ความรู้นั้นก็จะสูญหายไปด้วย และนอกจากการบันทึกความรู้ของตัวบุคคลแล้วในส่วนของประวัติความเป็นมาของเพลงพื้นบ้านในเฉพาะท้องถิ่นก็มีความสำคัญ ดังนั้นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติด้านเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นตนเองจึงควรเก็บเป็นบันทึกไว้ในฐานะเป็นประวัติศาสตร์ให้คนรุ่นหลังได้สืบค้นและอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของความรู้” และ “หน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมด้านวัฒนธรรมตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศควรให้การส่งเสริมสนับสนุนเพลงพื้นบ้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย ไม่เน้นเฉพาะการเผยแพร่ผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียงเท่านั้น เพราะศิลปินรุ่นใหม่ก็มีความสำคัญต่อการสืบสานเพลงพื้นบ้านเช่นกัน จึงควรให้ความรู้และอนุรักษ์และพัฒนาทางการสร้างสรรค์และสืบทอดเพลงพื้นบ้านที่เหมาะสมอย่างทั่วถึง ในด้านการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้ยังพบว่า แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปะการละเล่นเพลงพื้นบ้านของจังหวัดนครสวรรค์ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาประภาสิต สิริเมโธ (2562) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วม ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง โดยภาพรวมไม่ต่างกัน จึง

ปฏิเสสมมติฐานที่ตั้งไว้ ขณะที่ประชาชนที่มี รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพในชุมชน และการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชน ต่างกัน มีส่วนร่วมใน การพัฒนาหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึง ยอมรับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ พบว่า อุปสรรค หรือปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

3. แนวทางการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษาของชาวบ้าน ตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี อภิปรายผลได้ ดังนี้

สำหรับแนวทางการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษาของ ชาวบ้านตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้แนวทาง ดังนี้ คือ แนวทางเครือข่าย พระสงฆ์ แนวทางเครือข่ายผู้นำชุมชน แนวทางเครือข่ายชาวบ้าน แนวทางเครือข่าย สถานศึกษา และแนวทางเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านของอุมาพร บุญเพชร (2555) ได้ศึกษา ความร่วมมือในการทำงานจนสามารถบรรลุเป้าหมาย ยอมรับซึ่งกันและกันพร้อมที่จะก้าวเดิน ไปด้วยกัน คนที่มาร่วมมือกันมีจุดประสงค์อย่างเดียวกันที่ทำให้พวกเขารู้สึกพึงพอใจ การร่วมมือกัน จึงเป็นความรู้สึกดี ความรู้สึกทางบวกที่เรามีให้กับคน มีให้กับงาน มีให้กับสังคม การมีความร่วมมือกัน ไม่ว่าจะทำอะไรงานก็สำเร็จไปกว่าครึ่ง สังคมใดสามารถทำให้คนมีความ ร่วมมือร่วมใจทำกิจกรรมของสังคมให้บรรลุเป้าหมายได้ สังคมนั้นมีความเข้มแข็งอย่างแน่นอน เพราะความเข้มแข็งของสังคมในการที่จะทำอะไร ๆ ในกลุ่มคณะของตนให้ประสบผลสำเร็จได้ ก็ต้องอาศัยความร่วมมือ เช่น การก่อตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จะเป็นกลุ่มได้ต้องมีผู้นำกลุ่มดี มีความตั้งใจ สมาชิกมีความร่วมมือร่วมใจกัน เข้าในการดำเนินงานของกลุ่ม ทุกคนรู้หน้าที่งาน ของกลุ่ม กระตุ้นให้สมาชิกเข้าใจปลุกเร้าให้ชุมชนร่วมดำเนินการให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่าง ไกล่ลัด สิ่งเหล่านี้มาจากการมีความร่วมมือกันโดยทั้งสิ้น และผลการศึกษาวิจัยของ พูนชัย ปันธิ ยะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิถีสังคมกับประเพณีของชาวพุทธ” โดยได้กล่าวถึงประเด็นด้าน วิถีสังคมกับประเพณีของชาวพุทธ มีสิ่งที่ควรทำความเข้าใจเพื่อให้รู้ความหมายเบื้องต้น ดังนี้ วิถีสังคม หมายถึง ทางในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย ที่สืบสานวัฒนธรรมไทยเข้าไปใน วิถีชีวิตอย่างกลมกลืน การสืบทอดและอนุรักษ์สิ่งที่ปฏิบัติกันมาจนเป็นวิถีชีวิตสังคมในยุคโลกา วิวัตน์หรือภวันต์ จนถึงทศวรรษที่ 21 หากหลายคนยังเข้าใจผิดถึงความเป็นวิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรมทางสังคม ว่าเป็นเพียงการแต่งกาย คำพูด การไหว้ หรือการกราบเพียงเท่านั้น แต่วิถี ชีวิตของสังคมไทยได้นำเอาสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นมาผสมกลมกลืนความเป็นไทยอย่างเป็นเนื้อ เดียวกันเข้าไปในชีวิต รวมทั้งกระบวนการขัดเกลาทางสังคม สืบสานประเพณีและอนุรักษ์ของดี ๆ ไว้ และพร้อมที่จะแสดงความเป็นไทยออกมาทุกอริยาบท และพร้อมที่จะทำในสิ่งที่ดีเหล่านั้น

ตลอดเวลา ตั้งแต่ในจิตใจการกระทำ การแสดงออก และการร่วมกันจัดกิจกรรมสืบสานในเทศกาล

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาในพื้นที่จึงทราบว่า เพลงร้อยพรรษาเป็นบทเพลงที่ผู้ร้องเชิญชวนให้ทำบุญ มักจะนิยมทำกันก่อนออกพรรษา ๗ วัน ในสมัยก่อนจะนิยมร้องกันในช่วงค่ำ ใช้การเดินเท้าไปยังบ้านเรือนในหมู่บ้านตั้งแต่บ้านแรกไปจนถึงบ้านสุดท้าย ชาวบ้านเตรียมปัจจัย ข้าวสารอาหารแห้งไว้คอยจนคณะเพลงร้อยพรรษาจะเดินมาถึงบ้านของตน เมื่อร้องจนทั่วหมู่บ้านแล้วก็นำปัจจัยไปถวายวัดพื้นฐานหลักความเชื่อเดิมประชาชนในตำบลห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีการให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณีนี้ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ จนทำให้เกิดความห่วงแหน และมีการสืบทอดต่อไป มีความเชื่อเรื่องบาปบุญ คุณโทษ ที่ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของประชาชนมีความสำคัญมากขึ้นนั่นคือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว กรรมดี คือ บุญ กรรมชั่ว คือ บาป เป็นความเชื่อที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนไว้ วัดในชุมชนเป็นที่ศรัทธาเมื่อได้มาร่วมบุญในประเพณีนี้

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรศึกษาแนวทางเกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาในเพลงร้อยพรรษาแต่ละพื้นที่ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน เพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของแต่ละชุมชน โดยต้องมีการพิจารณาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ควรนำผลการวิจัยไปใช้ ควรมีแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติและความเป็นมาของเพลงร้อยพรรษา รวมไปถึงการสร้างความร่วมมือของคนในชุมชน ว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการอ้างอิงและนำข้อมูลไปใช้ศึกษาต่อไป 3) ข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรม ควรมีการศึกษาและวางแผนในการทำกิจกรรมให้เป็นขั้นเป็นตอนมากขึ้น โดยมีการจัดการที่ดี เพื่อที่สะดวกในการทำกิจกรรมจริง ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) มีการเสนอแนวทางการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษา ในหลายพื้นที่ หลายมิติมากขึ้น 2) มีการเชื่อมโยงในการใช้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม สามารถตอบโจทย์กับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้อย่างชัดเจน และ 3) ควรศึกษารูปแบบการสร้างพลังความร่วมมือผ่านการสร้างสรรค์เพลงร้อยพรรษาด้วยพลังบ้าน วัด โรงเรียน (บวร)

บรรณานุกรม

- กัญญรัตน์ เวชชาศาสตร์. (2526). เพลงร้อยพรรษา: บทเพลงแห่งศรัทธา. วารสารคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 6(1-2), 353-367.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2565). อารยสามัคคี: พลังสามัคคีบนฐานความดี ความงาม ความจริง. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 11(3), 5-18.
- นาฏอนงค์ พวงสมบัติ. (2561). บทบาทของเพลงพื้นบ้านที่มีต่อเยาวชนชุมนุมเพลงพื้นบ้านโรงเรียนเพชรบูรณ์วิทยา. วิจิตรวรรณสาร, 2(1), 43-51.
- พระครูวินัยธรณรงค์ เขียวทอง. (2552). แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปการละเล่นเพลงพื้นบ้านของจังหวัดนครสวรรค์. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ใน (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พูนชัย ปันธิยะ. (2563). วิธีสังคมกับประเพณีของชาวพุทธ. ใน (สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภิญโญ ภูเทศ. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบของเพลงพื้นบ้านในจังหวัดนครสวรรค์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 19(1), ม.ป.น.
- อุมาพร บุญเพชร. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.